

Београд

DOI 10.5937/kultura1757112T
УДК 343.975(739.4)"19"
316.35:343.9.02(739.4)"19"

прегледни рад

КРИМИНАЛИТЕТ И ЕТОС АФРОАМЕРИЧКИХ БАНДИ НА ПОДРУЧЈУ УРБАНОГ ЛОС АНЋЕЛЕСА

Сажетак: *Још од периода чикашке школе и еколошке теорије гангови су привлачили пажњу истраживача као јединствен феномен проузрокован високим нивом урбанизације и друштвене дезорганизиције. У њиховим делима су успостављене прве корелације између степена сиромаштва, градске средине и стопе криминала. Лос Анђелес се већ неколико деценија уназад сматра светском престоницом банди и гангова што потврђују и извештаји градске полиције према којима у Лос Анђелесу тренутно оперише приближно 450 активних гангова. Тема је релевантна како за поље криминалитета тако и социологију града јер гангови постају својеврстан израз суочавања са депривацијом и тешким егзистенцијалним условима у градском простору.*

Кључне речи: *банда, ганг, криминалитет, етос, поткултура, Лос Анђелес*

Увод

Криминалитет афроамеричких банди јесте сложен друштвени феномен. Криминалитет се овде дефинише као тоталитет криминалних појава проузрокованих криминогеним факторима, док је етос¹ манифестација основних вредности

1 White, S. K. (2009) *The Ethos of a Late-Modern Citizen*, Cambridge: Harvard University Press, p. 17.

својствених одређеној особи или групи, а у овом случају криминалном гангу. Примарни циљ рада јесте да се установи на који начин криминогени фактори доводе до специфичних облика криминалитета. Претпоставка је да фактори као што су незапосленост, економска и системска депривација, расизам и субурбанизација утичу на младе људе и да се тај утицај огледа у стварању специфичне криминалне поткултуре. Кроз историјски приступ, анализу контекста и садржаја показале се нераскидива веза између поткултурних идентитета и криминалних активности које су примарна сфера делања афроамеричких банди у Лос Анђелесу.

Гангови су у Лос Анђелесу као и другим америчким градовима постојали још од кад је проглашена независност. Ипак то су углавном били гангови белаца² и Латинаоамериканца. Гангови црнаца³ готово да уопште и нису били заступљени. То се променило 40-их година XX века кад се популација Афроамериканца дуплирала јер су запошљавани масовно у бродоградњи за америчку морнарицу која је већ увелико била у рату. Црнци су углавном добијали смештај дуж централне авеније и нису имали много опција да се преселе у друге делове града. Хантингтон парк (Huntington Park), Бел (Bell), Саут Гејт (South Gate), Комптон (Compton), Инглвуд (Inglewood), Гардена (Gardena) и Западни Лос Анђелес били су предграђа насељена готово хомогено белом популацијом. Белци из ових крајева су видевши уплив црног становништва почели да се плаше за своје станове јер нису желели да им се црнци досељавају у насеља. Расизам је још увек био јако изражен. Чак толико да се тих година у Лос Анђелесу појавио и огранак Кју-клукс-клана⁴ (Ku Klux Klan). Најпознатија банда тог доба били су спук хантерси⁵ (*Spook Hunters*), у преводу ловци на црнце који су чували бела предграђа и нису допуштали црнцима да циркулишу кроз те делове града.

Црно становништво које је полако ојачавало свој положај на западној обали осетило је по први пут потребу за удруживањем у ганг ради заштите а нарочито после зут сут нереда (*Zoot Suit riots*) из 1943. године када су се сукобили

2 У даљем тексту користиће се политички некоректни термини за расу као што су: бела, белци.

3 У даљем тексту користиће се и политички некоректни термини за расу као што су: црна, црнци.

4 Кју-клукс-клан, познат и као ККК или једноставно „Клан“, име је покрета у САД-у који заговара екстремни реакционизам, супрематију белаца, анти-имигрантску политику као и отворени расизам.

5 *Spook*, погрдни назив за црнце у САД.

англоамерички морнари и латино⁶ омладина која је носила кицошка комбинезон одела. Окидач нерета било је убиство младог Латиноамериканца који је пронађен мртав у свом барију⁷ (*Barrio*). Морнари који су упловљавали у Лос Анђелес презирали су одела која су носили млади Латиноамериканци јер су их сматрали непатриотским и разметљивим поготово што су их повезивали са криминалним активностима. Дуж Калифорније долазило је до сукоба морнара и латиноса. Све је ескалирало у јуну 1943. године када су амерички морнари скинули одела младим Латиноамериканцима и спалили их. То је довело до низа сукоба који су за последицу имали око 150 повређених људи. Гомила белаца патролирала је тих дана градом и источним Лос Анђелесом жељна да се обрачуна са сваким ко носи *зут сум*. Нападали су: латиносе, црнце и друге мањине, углавном омладину која им је деловала беспослено⁸. Нереди су после неколико дана престали када је бесна гомила дошла себи. Војни званичници наишли су на бројне осуде јавности. Средином јуна нереди у Лос Анђелесу и терор маринаца су престали, али су се нажалост проширили на друге градове Америке где су прогањани и пребијани они који су носили *зут сум*.

Лос Анђелес није имао тако изражену сегрегацију као амерички југ, али су услед расно рестриктивних закона етничке мањине биле ускраћене за власништво и рентирање у појединим деловима града. Све ово се мења касних четрдесетих и раних педесетих година XX века кад црнци добијају могућност да купе куће у градским подручјима као што су Комптон и Ватс (*Watts*) која су постала средњекласни сан Афроамериканца. Педесетих година услед јачања положаја мањина у граду опет долази до повећане тензије и расних сукоба. Тих година дешава се процес нагле субурбанизације где белци напуштају централна градска подручја и селе се у предграђе. Црнци су се брзо селили у јужни Лос Анђелес, најчешће техником тзв. *блокбастинга*⁹ (*Blockbusting*). Полицијска грубост и бруталност била је све учесталија појава тих година, па све до 1965. године кад је ескалирала у облику нерета у насељу Ватс 11. августа 1965. године. Нереди

6 У даљем тексту користиће се политички некоректни термини за расу као што су: латино, латиноси.

7 Барио је шпанска реч за градско насеље.

8 Alvarez, L. (2008) *The Power of the Zoot: Youth Culture and Resistance during World War II*, Berkley: University of California Press, p. 204.

9 *Блокбастинг*, јесте техника у којој шпекуланти некретнинама купују кућу или неколико кућа у хомогено белим крајевима, продају их црним породицама за мање пара. Услед сегрегације и наслеђа расизма белци би желели да се одселе из улице или насеља па би њихове куће по знатно нижим ценама купили исти они шпекуланти.

је изазвало хапшење Маркета Фраја (Marquette Frye) који је оптужен да је те ноћи угрожавао безбедност саобраћаја својом возњом. Грубост приликом хапшења према оптуженом и сведоцима хапшења довела је до излива непријатељстава комшилука према полицији Лос Анђелеса. Када се вест о инциденту прочула црна заједница је изашла на улице и почели су нереди који су трајали 6 пуних дана на подручју од око 60 км² урбаног простора¹⁰. Другог дана нереди 13. августа 1965. године услед све већег броја манифестација насиља, полицији се придружује и 2.300 припадника Националне гарде да би се одржао којекакав мир на улицама. За свега један дан број укључених гардиста порастао је на 3.900 јер је на улицама владао потпуни хаос који је у неколико речи добро описао наредник Бен Дан (Ben Dunn): „Улице Ватса личиле су на ратну зону у некој далекој страниој земљи. Нису више имале никакву сличност са САД.”¹¹

У нередима је активно учествовало око 32.000 људи док је на улицама било у моментима и око 100000 људи који су тражили правду. Белци у граду плашили су се Афроамериканца поготово пошто се тих дана проширила вест да су бели возачи извлачени из кола, малтретирани и нападани у насељима која су захватили нереди. Ситуација је постала критична до те мере да је управа полиције увела полицијски час који је бранио људима да изађу из својих кућа не би ли похапсили најнасилније учеснике нереди: локалне гангстере и малолетне делинквенте.

С друге стране, Црна заједница у Америци посматрала је нереди као устанак против опресије који америчка влада систематски спроводи над црнцима још од времена отвореног расизма. Многи критичари данас сматрају да је ово била једна од првих побуна црног становништва против реалности живота у гету и лошег третмана од стране ауторитета који се често граничи са чистом неправдом. Када су нереди пригушени остала је штета изражена у милионима долара. Сматра се да је цифра достигла 40 милиона тадашњих долара пошто је у нередима оштећено или потпуно уништено око 1.000 објеката и зграда¹².

Крај шездесетих година довео је до веће интеграције црне омладине и јачања идентитета као и веће економске

10 <http://www.latimes.com/local/obituaries/la-me-rena-price-20130623-story.html> / Датум приступања садржају “web” странице: 12. 08. 2015.

11 Troy, T. (2016) *Shall We Wake the President?: Two Centuries of Disaster Management from the Oval Office*, Lanham: Rowman and Littlefield, p. 156.

12 <http://www.rarenewspapers.com/view/609877> / Датум приступања садржају web странице: 20. 10. 2017.

депривације која је само довела до смањења броја легалних прилика за стварање живота за младе црнци у Америци. Деценија у којој друштвена свест продира у већину поткултура у САД нажалост није довела до потребних системских промена. Искљученост из система здравствене заштите, резиденцијална искљученост Афроамериканаца и институционализовани расизам јесу фактори који су на многобројне начине подривали црно становништво сужавајући им спектар животних прилика и шанси за остварење америчког сна. Тих година многи су се отисли у живот криминала још од дечачких дана. Присутан је и још један процес. Реч је о удруживању многобројних малих гангова у велике афилијативне банде као што су *Крипси (Crips)* и *Бладзи*¹³ (*Bloods*) који своје корене директно вуку из пост-Ватс ситуације која је преобликовала читаву генерацију младих у централном и јужном Лос Анђелесу и створила атмосферу великог неповерења у органе закона и државне институције које су присутне у сиромашним заједницама све до данас. Коначно, касних шездесетих започиње и рат против криминала.

За проучавање криминалитета афроамеричких гангова која је у раду претходно дефинисана као тоталитет криминалних појава проузрокованих криминогеним факторима важно је позабавити се чиниоцима и историјским приликама из којих су потекле банде Крипс и Бладз. Фактори који су утицали на криминогенезу афроамеричких гангова изведени су из предочених историјских услова уз теоријски оквир који су поставили: Едвин Сатерланд (Edwin Sutherland), Шо и Мекеј (Shaw and McKay) као и Оскар Луис (Oscar Lewis) који се бавио проблемом сиромаштва и положајем сиромашних у САД. Судаћи по овим теоријским концептима, најважнији чиниоци настанка гангова су:

1. Расизам
2. Субурбанизација
3. Сиромаштво
4. Избацивање из школа
5. Затворска популација која се враћа на улице

Раније у раду било је помена о расизму као једном од главних фактора удруживања Афроамериканаца у гангове. Од времена Другог светског рата млади црнци пролазили су кроз тортуре полиције. То је даље довело до појачане тензије и одговора на неправду. Малолетничке банде нису производ

13 Pacheco, H. R. (2010) *Understanding the Culture of Youth Violence*, Philadelphia: Esperanza, p. 13.

XX века, оне су се појављивале и раније и у разним епохама¹⁴. Као мале друштвене групе оне спонтано реагују на друштвену средину. Након нереда у Ватсу 1965. године дошло је до феномена познатог као *вајт флајм*¹⁵ (*White flight*). Белци су се нагло иселјавали у предграђа остављајући готово хомогено црно подручје у јужно-централном делу града. Ова хомогенизација само је отворила врата удруживању и олакшала ширење етоса гангова. Грађански покрети тог доба, а нарочито радикални *Црни пантери* пропагирали су своје идеје тих година у заједницама радикализујући омладину, дајући им идеал црног мушкарца као борца за слободу. Расизам као чинилац који је ограничавао слободу мањина дубоко је укорењен феномен у америчком друштву па је у одређеној мери постао и институционализован. То се нарочито могло приметити код полиције у великим градовима где су углавном бели полицајци долазили у контакт са мањинским културама. Ови контакти су често били и насилне природе, нарочито након нереда у Ватсу што је довело до појачања полицијске тортуре над афроамеричком омладином у лосанђелеском инер ситију.

Док су се историјски гледано малолетничке банде формирале из скитничарења¹⁶ код лосанђелеских гангова је раса играла пресудну улогу. Према сведочењима многих чланова ганга како бивших тако и активних, децје клике као да су преко ноћи постајале криминалне групације. Млади људи који су желели да се докажу у условима оскудевајућих ресурса и прехране своје породице снагу су проналазили у групном делању. Емил Коферман (*Émile Copfermann*) је у својим налазима дошао до закључка да кад доколицу вршњака замени окупљање ради обављања заједничких активности, углавном криминалних, ганг постаје мултифункционална група односно банда¹⁷. Управо то се десило у централном Лос Анђелесу и то за веома кратко време. Ако узмемо гледиште Рејмона Ривера (*Berthe Reymond-River*) да постоје два типа банди: доброћудни и патолошки. Крипси и Бладзи би свакако били доброћудне банде пошто су их створиле околности друштва и историјски контекст времена у ком су настале¹⁸.

14 Тодоровић, А. (1973) *Социологија малолетничке банде*, Нови Сад: Раднички универзитет „Радивој Ћирпанов“, стр. 10.

15 Вајт флајт је термин који означава наглу миграцију белог становништва из једног дела града у други.

16 Тодоровић, А. нав. дело, стр. 10.

17 Copfermann, E. (1962) *La Generation des blousons noirs*, Paris: TGL Harmattan, p. 162.

18 Тодоровић, А. нав. дело, стр. 18.

Један од примера великог преусмеравања капитала на секундарни са примарног тока јесте процес субурбанизације у САД након 1945. године коју је политика државе подржала системом пореских олакшица на куповину куће. Процес субурбанизације јесте феномен миграције градског становништва из централних градских подручја на периферију Оваква државна политика САД нагло је мењала урбани идентитет града а нарочито Лос Анђелеса. Сам поглед на град из ваздуха и његову ширину од готово 200 километара са околним окрузима сведочи нам о степену субурбанизације која га је задесила. У периоду од 1945. до 1965. године популација Афроамериканаца у Лос Анђелесу порасла је са 75.000 на 650.000. Већина тог становништва услед субурбанизације живела је у централном и јужно-централном градском појасу, делу града који је имао проблема са школама које се гасе и неадекватним градским превозом¹⁹. Ефекти субурбанизације по сиромашна градска подручја у центру и даље се осећају. Према Оскару Луису стамбену ситуацију сиромашних карактерише пренатрпаност стана, мањак приватности, али и мања повезаност чланова која не иде даље од нуклеарне породице²⁰. Ово слабљење породичне институције отвара врата неформалном удруживању као што су гангови и банде.

Што се тиче сиромаштва или степена економске депривације Афроамериканци су се након Другог светског рата суочили са растућом незапослености. Овај проблем присутан је и данас, како је показала лосанђелеска комисија у свом извештају Л.А. 2020 из 2013. године. У граду је поред велике стопе незапослености опао и укупан број радних места у односу на 1990. годину. Лос Анђелес је једини град који пролази кроз тренд континуираног опадања броја послова у последње 24. године²¹. Овај процес може се објаснити прилагођавању тржишта послова новим економским трендовима али исто тако стоји да услед све већег премештања послова изван САД испаштају ниско квалификовани радници који су углавном мањине укључујући и Афроамериканце. Оваква слика данас само потврђује да се у последњих 60 година није много постигло у инклузији црног становништва у америчко друштво. Ови услови као и хронична

19 <http://www.latimes.com/local/lanow/la-me-ln-watts-riots-explainer-20150715-htmlstory.html> / Датум приступања садржају "web" странице: 24. 06. 2017.

20 Spicker, P., Leguizamón, S. A. Gordon, D. and Øyen, E. (2006) *Poverty: An International Glossary*, London: Zed Books, p. 43.

21 <https://www.wsws.org/en/articles/2014/04/15/losa-a15.html> / Датум приступања садржају "web" странице: 02. 06. 2017.

незапосленост плодно су тло за криминалне активности. Друштвена аномија доводи до тражења алтернативних решења међу којима су и она која укључују нелегално стицање. У САД сиромаштвом се бави званична државна статистика коју води цензусни биро САД²² (US Census Bureau). Биро се служи стопама новчаних прихода који варирају у односу на број чланова породице и на одређену суму новца. Статистика показује да се број бракова код Афроамериканца радикално смањује након пете деценије XX века. Стопа склапања бракова за црне жене пала је са 64 % на 29 % закључно са 1997. годином. Последица овог тренда јесте да се велики број деце рађа у ванбрачној заједници и живе са мајком или њеним родитељима. Биро показује да је сваком петом црном детету мајка млађа од 20 година. Што се сиромаштва тиче цензусни биро САД показује да се афроамеричка популација последњих шездесет година суочавала са најнижом стопом изласка из сиромаштва. Тако је тек 2,7 % од свих регистрованих сиромашних Афроамериканца успело да пређе праг сиромаштва. Психолошки ефекат сиромаштва оставља веома озбиљне последице на појединце. Осећа се у томе да усвојени поткултурни систем вредности чини децу неспремном за коришћење могућности промене дате ситуације, каква је на пример укључивање у образовни систем²³.

Као што је много пута документовано, деца која похађају школе у урбаним градским подручјима имају неједнаке образовне прилике услед мањка средстава у буџету којим се градске школе финансирају, у односу на своје вршњаке који похађају приватне или школе у мањим срединама. Ово, као и мањак квалификованог образовног кадра ствара код деце незаинтересованост за образовање и традиционалне канале реализације. У поглављу своје књиге: „Inner City Kids – Adolescents Confront Life and Violence in an Urban Community“ под насловом *Becoming Somebody*, Алиса Мекинтајер на сјајан начин описује како детеоризација легалних прилика код афроамеричке омладине уз јаку компоненту америчког сна и самоактуализације води нужно у начине за доказивање који се често косе са оним што друштво сматра морално исправним²⁴. Млади људи желе да се допадну и

22 <https://www.census.gov/topics/income-poverty/poverty/guidance/poverty-measures.html> /Датум приступања садржају “web” странице: 24. 06. 2017.

23 Spicker, P., Leguizamon, S. A. Gordon, D. and Øyen, E. нав. дело, стр. 44.

24 McIntyre, A. (2000) *Inner City Kids – Adolescents Confront Life and Violence in an Urban Community*, New York: New York University Press, pp. 130, 131, 144, 145.

да припадају па тако себе често доводе у неприлике зарад добијања свог места као локалних хероја у причама својих вршњака. Многи сведоче да када би члан ганга био избачен из школе због туче или другог насилног понашања, он био често пребачен у другу школу у другом делу града. Оваквом политиком едукативног система култура ганга ширила се као шумски пожар кроз лосанђелески инер сити. Сведочења ових догађаја јасно су описана у документарном филму који се бави овом темом: „Inside Bloods and Crips”.

Фактор који се показао као кључан у криминогенези Крипса и Бладза јесте затворска популација која се враћа на улице шездесетих и седамдесетих година XX века. Ради се о томе да су многи затвореници, ухапшени углавном у нередима у Ватсу у затвору ступили у контакт са радикалним покретима, најчешће Црним пантерима и од њих даље преузели одређене доктрине и учења које су почели да примењују по повратку на улице. Овим процесом су се од слабо организованих гангова створиле банде, као групе свесне свог криминалног идентитета и поткултуре.

Претходно предочени криминогени фактори свакако играју велику улогу у криминогенези једног дела афроамеричког становништва. Историјске прилике и развој догађаја представљају други део који треба размотрити у циљу да се разуме порекло црних банди Крипс и Бладз. Афроамерички гангови у Лос Анђелесу раних шездесетих година углавном су били они чији се чланови могу набројати на прсте. Малолетници су их углавном формирали у периоду између 13 и 16 година старости, који се у многим земљама широм света сматра једним од најопаснијих периода у животу младих људи што се тиче преступничког понашања²⁵. Гангови су углавном настајали неформално у средњим школама (High school), где су се дечје клике спонтано претварале у нешто више кроз бунт против друштва.

Први гангови везују се за школе Вашингтон (Washington), Џордан (Jordan), Џеф (Jeff), Фримонт (Fremont) и Креншо (Crenshaw). Креншо је поготово била важна школа због своје локације у граду. Она је наиме била смештена у истоименом булевару Креншо који је делио овај део града на источни и западни²⁶. Гангови свуда, а нарочито у САД доста поноса и идентитета вуку из своје територије тако да су ова

25 Тодоровић, А. (1973) *Социологија малолетничке банде*, Нови Сад: Раднички универзитет „Радивој Ћирпанов”, стр. 77, 78.

26 Marrow, T. and Century, D. (2011) *Ice: A Memoir of Gangster Life and Redemption - from South Central to Hollywood*, New York: One World Books, p. 25.

гранична подручја и најпримамљивија ганговима те су они у њима и најактивнији. Банда Крипса основана је када су се Стенли „Туки” Вилијамс (Stanley Tookie Williams) и Рејмонд Ли Вашингтон (Raymond Lee Washington) срели 1969. године и отпочели своје криминалне подухвате. Њихова идеја била је да уједине гангове око Креншоа и формирају банду која ће због своје бројности и одличног територијалног положаја лако контролисати огромно подручје града. Због тога више неће бити узнемиравани од полиције и других банди. У почетку највећи број чланова имао је између 16 и 18 година. Крипси су по Вилијамсу и Смајлију основани због гнева младих црнаца после нереда у Ватсу као и разочарању у црне националистичке организације као што су Партија Црних пантера и Покрет Црних пантера²⁷. Оригинално име банде било је Крибс (Cribs).

Име Крибс изабрано је да покаже и да одрази младост већине чланова банде. Када се банда реализовала и захватила већи број подручја поједини чланови банде постали су сводници препознатљиви по томе што су носили штапове за ходање. Становништво их је звало богаљима па тада постаје познат термин крип скраћено од крипл (Cripple)²⁸. Неки од Крипса тада и мењају значење свог имена па *Crip* постаје акроним који значи *Community Revolution In Progress*²⁹. Овом променом значења желели су да покажу своју важност у црној заједници и изразе своје претензије да револуционизују своја насеља и ћошкове.

Почетком седамдесетих новински чланци увелико су писали о Крипсима, а не о Крибсима који су постали део прошлости. Вилијамс и Вашингтон су за свега пар година, са својих 20 година постали вође две банде сачињене од мноштва сетова што је њихов назив за ганг. Вашингтон је као бивши ученик средње школе Фримонт водио ист сајд (East side) Крипсе док је Вилијамс који је ишао у средњу школу Вашингтон водио вест сајд (West side) Крипсе³⁰. Крипси су у првим годинама у многоме опонашали идентитет и организацију Црних пантера те су често виђани како носе црну одећу а најозлоглашенији међу њима црне кожане јакне. Вилијамс у својим мемоарима пише да је члан банде који је први носио плаву мараму и одећу која је данас симбол

27 Williams, S. and Tookie, S. T. (2007) *Blue Rage, Black Redemption*, New York: Simon & Schuster, p. 12.

28 <https://www.snopes.com/language/acronyms/crip.asp> / Датум приступања садржају “web“ странице: 20. 10. 2017.

29 Превод: *Revolucija zajednice u toku*.

30 Williams, S. and Tookie, S. T. нав. дело, стр. 12.

Крипса био члан банде Кртис Морроу (Curtis Morrow) кога су звали Буда (Buddha)³¹. Буда је такође био један од оснивача банде а после његовог убиства 1973. године банда полако почиње у његово сећање да носи плаве мараме и одећу плаве боје³². Крипси у почетку нису имали јаку организацију и истицале су се природне вође. Људи који су добро подносили стрес живота на улици који је као неутуђиве делове садржао криминалне и насилне елементе. Временом је организација расла и тек се касних седамдесетих јавља јасна хијерархија у ганговима. Криминални елемент је тада постао толико јак да се о Крипсима може говорити као правом примеру организоване криминалне банде.

Крипси су као доминантна група улазили у многобројне сукобе са другим мањим афроамеричким бандама као што су: *Л. А. Бримс (L. A. Brims)*, *Атенс парк бојс (Athens Park Boys)*, *Бишонс (The Bishops)*, *Дрил компани (The Drill Company)*, *Пајру стрит бојс (Piru Street Boys)* и *Денвер лејнс (Denver Lanes)*. У једном моменту Крипси су били далеко многобројни и друге банде нису признавале њихову моћ као ауторитет у локалним заједницама које су Крипси неретко терорисали тиме обесмишљавајући свој револуционарни акроним у свега неколико година. Сукоби између Крипса и других банди су постали све учесталији и обимнији па је тако после сукоба у Комптону између *Пајру стрит бојса* и локалних Крип гангова, који је попримио црте правога рата банди оформљено удружење гангова које данас знамо као банду *Бладз*.

Примарни ривал Крипсима јесте банда Бладза. Занимљиво је да је почетак ове банде директно повезан са оснивачима Крипса: Вилијамсом и Вашингтоном, који су крајем шездесетих напали Силвестера Скота (Sylvester Scott) и Бенсона Овенса (Benson Owens) из средње школе Сентенијал (Centennial). Управо су ова два младића, становници Комптона као одговор на овај напад оформили први *Бладз ганг: Пајру стрит бојсе* који су се делили на две групе слично организацији Крипса: вест сајд и ист сајд. Пајруима су се убрзо придружили и Сванси (Swans), Бримси као и Блек пи стонси (Black P Stones) па им је број у првих неколико година порастао.

Крипси су и даље били знатно бројнији. Живот у банди је јако територијалан па је већ средином седамдесетих година почела јасна сегрегација међу насељима у којима су примарно активни Крипси и онима у којима су активни

31 Исто, стр. 16

32 Исто, стр. 12.

Бладзи. Велики број конфликта изазивао је мржњу међу омладином па је порастао и број агресивних напада који су за последицу имале да се знатно измени лице Комптона, Инглвуда, Ватса и Саут Централа. Седамдесетих година млади Афроамериканци често су се опредељивали да репутацију стекну песничењем и ситним крађама. Учестале туче и злочини међу афроамеричком популацијом на улицама централног Лос Анђелеса имале су за последицу да се већи број младих људи укључи у овај стил живота.

Како се број учесника у поткултури ганга повећавао тако је растао и број мањих екипа које су се изјашњавале као Крипси и Бладзи. Број тзв. сет-ова растао је прогресивно да би достигао своју кулминацију раних деведесетих година XX века када је пописано 109 банди Крипса са 16.450 чланова и 45 банди Бладза са 5.494 члана³³. Занимљиво је напоменути да је овај број од седамдесетих мање више увек флукутирао између петнаест и двадесет хиљада чланова.

Диференцијална асоцијација се може на одличан начин применити у анализи пораста броја банди и увећања броја чланова јер је због истог поткултурног стила који банде имају очигледно да се ради о репродукцији и учењу улоге криминалца. Технике као што су песницење, преваре, пљачкање, учење знакова карактеристичних за групу и цртање графита само су неке од сложених активности које млади људи морају да савладају кад уђу у свет гангова и банди. Индивидуалност се у почетку гуши јаком структуром стила банде али након што се појединац *докаже* његов идентитет опет долази до изражаја и нека правила могу подлећи промени. Пример би био да неки припадници банди који су доказали свој статус могу да носе боју супарника што је почетницима или вонабјима (Wannabe) недопустиво.

Раних седамдесетих, када су гангови Крипса и Бладза узимали маха најчешћи упливи у злочин огледали су се у ситним крађама и песницењу уколико се наиђе на отпор приликом крађе. О размерама ових видова криминалитета не можемо закључивати, јер их статистика исцрпно не бележи. Почетак осамдесетих година представља праву прекретницу. Наиме, тада се ова два ганга активно укључују у трговину дрогом. Крек кокаин, реди рок (*Ready Rock*) како су га звали тадашњи дилери брзо је почео да се шири међу афроамеричком заједницом. Ова супстанца јесте стимуланс који изазива веома јаку зависност. Чланови банде по угледу на

33 <http://www.laallmanac.com/crime/cr03v.htm> /Датум приступања садржају "web" странице: 17. 05. 2016.

крупније дилере улазе у посао трговине наркотицима и за веома кратко време зарађују велике суме новца.

Крек-кокаин доноси велику зараду па се и број банди драстично повећао. По извештају Еф-би-аја сматра се да је у овом периоду у Лос Анђелесу било око 15.000 чланова банди у око 300 група³⁴ што је утицало и на број убистава. Шездесетих година број убистава повезаних са ганговима није прелазило 10. Тај број се седамдесетих повећао да би осамдесетих и раних деведесетих досегао критичне нивое. Лос Анђелес је тих година имао између 600 и 1000 убистава сваке године. Половина од њих повезана је са афилијацијом банди. Зараво, реч је о својеврсном зачараном кругу: растом стопе убистава и насилних злочина у афроамеричким заједницама расла је и антагонизација међу младим људима који су уточиште од страха за живот тражили у групи.³⁵ Ово је деценија у којој се популаризују ратничке фразе као што су: „Уради или умри“³⁶ (*Do or die*) и „Не допусти да те ухвате ван гарда“ (*Don't get caught slippin'*).

Сукоби између две банде су кроз читаве осамдесете године двадесетог века терорисале централна градска подручја. Жртава је било много па су психолошке последице као што су фатализам и дефетизам биле осетне код већине црног становништва у центру Лос Анђелеса. Тек су 1993. године кад су град захватили немири због полицијског пребијања Роднија Кинга (Rodney King) банде Крипса и Бладза ушле у привремено примирје, усмеравајући свој бес и љутњу ка широј средини а нарочито лосанђелеској полицији.

Теорије диференцијалне асоцијације, поткултуре, као и неки од налаза чикашке школе лако се могу имплементирати на проучавање Крипса и Бладза. Ово потврђује њихову универзалност и примену на сложене феномене изван историјског контекста у ком су се развијале. Диференцијална асоцијација као теорија учења криминалног понашања користи да помогне да схватимо како се репродукују обрасци и етос који младе људе усмеравају ка криминалу. Шо и Мекеј су као и Барцис пре њих идентификовали инер сити као ризичну градску зону што се тиче криминалитета па тако број банди и чланова можемо објаснити као последицу окружења у којем одсуство интеракције са некриминалним особама

34 <https://www.fbi.gov/stats-services/publications/2011-national-gang-threat-assessment> /Датум приступања садржају “web” странице: 29. 05. 2017.

35 <http://www.dailynews.com/general-news/20160113/gang-related-domestic-violence-crimes-spike-in-los-angeles> /Датум приступања садржају “web” странице: 14. 05. 2017.

36 Williams, S., Tookie, S. T. нав. дело, стр. 12.

појачава ефекте интеракције са криминалцима. Важно је истаћи да се у случају Крипса и Бладза не ради само о вршњачким интеракцијама већ и међугенерациским од којих су веома честе оне између деце и њихових ујака.

Порекло Крипса и Бладза, као банди насталих услед специфичног друштвеног контекста америчког друштва, одређено је макро и мезо односима расне моћи. Сећање на робовласништво и борба за грађанска права мобилисале су Афроамериканце да се свим силама боре против опресивног система. Сиромашна омладина није представљала изузетак па су се тако и они служили свим силама које познају. Проучавање афроамеричких банди тако је нераскидиво везано за америчку историју и друштво. Гангстер као симбол човека који стиче богатство криминалом и бори се против свих који му стану на пут изузетно је примамљив младима, нарочито деци без позитивних узора какве има доста у Саут Централу. Пример овога јесте и популарност филма *Скарфејс (Scarface)*³⁷ и личности Тонија Монтане (Tony Montana) међу лосанђелеским бандама што говори о међузависности гангстерске и поп културе.

Чланови црних банди имају груб стил који због материјалних услова у којим живе доста наликује стилу поткултуре ниже класе. Милерови елементи вредности радничке поткултуре одлично осликавају унутрашњу динамику ганга као и мотиве чланова. Елемент самосталности је нарочито интересантан јер код радничке класе осцилира од потпуне аутономије до потпуне потчињености³⁸. Овакво понашање приметно је и код афроамеричких банди где појединци улазе у банду као самосталне индивидуе да би кроз свега пар година попримили одлике групног идентитета банде. Потврда овога јесте њихов етос који потенцира колективни пре личног интереса, што је очигледно у њиховом стилу. Пример би била униформност боја које носе, тетоваже имена банди које тетовирају као и потпуна посвећеност групи. Крипси и Бладзи су од касних осамдесетих година до данас постали глобални феномен и тиме веома важни за социолошко проучавање. Има их у свим већим градовима Америке, Средњој Америци, а у последњих двадесетак година и западној Европи. Фасцинантно је колико је једна улична криминална поткултура и идеја братства коју пропагира утицала на младе људе широм света тиме превазилазећи расни контекст.

37 Mason, F. (2002) *American Gangster Cinema – From Little Caesar to Pulp Fiction*, New York: Palgrave Macmillan, p. 145.

38 Miller, B. Walter: Lower Class Culture as a Generating Milieu of Gang Delinquency, in: *Gang delinquency and delinquent subcultures*, ed. Short, J. F. Jr. (1968), New York: Harper & Row, p. 145.

Наиме, Крипси и Бладзи данас нису хомогене групе. Изван Лос Анђелеса одакле су потекли, они су мултиетничке банде са мање или више сличним криминалним елементима. Преостаје да видимо која ће бити њихова улога у будућности глобалног друштва.

* * *

Појава банди није искључиво амерички феномен. Према Александру Тодоровићу који је један од пионира проучавања ганга и банди код нас, малолетничке банде су вид групног девијантног понашања. Како и сам аутор истиче о организованим бандама је доста писано али има мало систематизованих радова који би свестрано обухватили и објаснили овај сложен друштвени феномен³⁹. Оно што се од теоретичара чикашке школе може универзално искористити јесте њихово потенцирање утицаја средине и непосредног окружења на учење девијантних и криминалних понашања. На тај начин етос и стил постају заједнички именитељ гангова и банди на глобалном нивоу. Када читамо о Крипсима и Бладзима и многобројним начинима на који они обележавају своју припадност банди можемо извести паралелу како са европским тако и домаћим фудбалским хулиганима. Постоје сличности у смислу преузимања колективних идентитета као и учења одређених понашања и техника које доносе престиж како на улици тако и трибини. Тетоваже, песме, паролe само су један део реалности девијантне омладине и одређених криминалних група које примат стављају на територизацију урбаног простора. Док у Лос Анђелесу постоје различито сегрегирани крајеви у којима је делање банди хомогено тако данас у Београду постоје одређени делови града где су криминално активне хулиганске и друге групе које су искључиво везане за једну идеју или спортски клуб. Девијантно понашање малолетника као припадника уличних гангова и банди јесте феномен који је нераскидив од савременог града и превазилази контекст једног друштва било да се ради о *Крипси* и *Бладзима* у Лос Анђелесу, Мексичкој Ла Еми (La eMe) или бандама у градовима попут Рио де Жанеира (Rio de Janeiro), Сан Салвадора (San Salvador), Лондона (London), Париза (Paris).

39 Тодоровић, А. (1973) *Социологија малолетничке банде*, Нови Сад: Раднички универзитет „Радивој Ћирпанов”, стр. 5.

ЛИТЕРАТУРА:

- Alvarez, L. (2008) *The Power of the Zoot: Youth Culture and Resistance during World War II*, Berkley: University of California Press.
- Copfermann, E. (1962) *La Generation des blousons noirs*, Paris: TGL Harmattan.
- Marrow, T. and Century, D. (2011) *Ice: A Memoir of Gangster Life and Redemption – from South Central to Hollywood*, New York: One World Books.
- Mason, F. (2002) *American Gangster Cinema – From Little Caesar to Pulp Fiction*, New York: Palgrave Macmillan.
- Mcintyre, A. (2000) *Inner City Kids – Adolescents Confront Life and Violence in an Urban Community*, New York: New York University Press.
- Miller B. Walter: Lower Class Culture as a Generating Milieu of Gang Delinquency, in: *Gang delinquency and delinquent subcultures*, ed. Short, J. F. Jr. (1968), New York: Harper & Row, pp. 133-172.
- Pacheco, H. R. (2010) *Understanding the Culture of Youth Violence*, Philadelphia: Esperanza.
- Spicker, P., Leguizamon, S. A., Gordon, D. and Øyen, E. (2006) *Poverty: An International Glossary*, London: Zed Books.
- Тодоровић, А. (1973) *Социологија малолетничке банде*, Нови Сад: Раднички универзитет „Радивој Тирпанов”.
- Troy, T. (2016) *Shall We Wake the President?: Two Centuries of Disaster Management from the Oval Office*, Lanham: Rowman and Littlefield.
- White S. K. (2009) *The Ethos of a Late-Modern Citizen*, Cambridge: Harvard University Press.
- Williams, S. and Tookie, S. T. (2007) *Blue Rage, Black Redemption*, New York: Simon & Schuster.
- Вебографија:**
- <http://www.dailynews.com/general-news/20160113/gang-related-domestic-violence-crimes-spike-in-los-angeles> / Датум приступања садржају “web“ странице: 14. 05. 2017.
- <http://www.laalmnanc.com/crime/cr03v.htm> / Датум приступања садржају “web“ странице: 17. 05. 2016.
- <http://www.latimes.com/local/lanow/la-me-ln-watts-riots-explainer-20150715-htlstory.html> / Датум приступања садржају “web“ странице: 24. 06. 2017.
- <http://www.latimes.com/local/obituaries/la-me-rena-price-20130623-story.html> / Датум приступања садржају “web“ странице: 12. 08. 2015.

<http://www.rarenewspapers.com/view/609877> / Датум приступања садржају “web” странице: 20. 10. 2017.

<https://www.census.gov/topics/income-poverty/poverty/guidance/poverty-measures.html>/Датум приступања садржају “web” странице: 24. 06. 2017.

<https://www.fbi.gov/stats-services/publications/2011-national-gang-threat-assessment>/Датум приступања садржају “web” странице: 29. 05. 2017.

<https://www.snopes.com/language/acronyms/crip.asp> / Датум приступања садржају “web” странице: 20. 10. 2017.

<https://www.wsws.org/en/articles/2014/04/15/losa-a15.html> /Датум приступања садржају “web” странице: 02. 06. 2017.

Uroš Tomić
Belgrade

THE CRIME AND ETHOS OF AFRICAN AMERICAN GANGS IN THE URBAN LOS ANGELES AREA

Abstract

Ever since the Chicago School and the rise of ecological theory, gangs have drawn attention of researchers as a unique phenomenon caused by a high level of urbanization and social disorganization. In their works, correlations were first established between the level of poverty, urban environment and the crime rates. In this paper, criminality is defined as a totality of criminal phenomena caused by various criminogenic factors, while ethos is regarded as a manifestation of basic values inherent in a particular person or group – in this case a criminal gang. Primary goal is to determine how criminogenic factors lead to specific forms of crime. Assumption is that factors such as unemployment, economic and systemic deprivation, racism and suburbanization affect young Afro-Americans in a manner that is reflected by a specific criminal subculture. Los Angeles has for decades been considered as the world capital of gangs, which is also confirmed by the city police reports that show there are about 450 active gangs in Los Angeles area. This topic is relevant both in the field of criminology and in the field of urban sociology because gangs have become a unique expression of coping with deprivation and difficult existential conditions in urban environments.

Key words: *gang, criminogenesis, ethos, Los Angeles*